

Ďalšie župné voľby bez žúp

[Dušan Sloboda](#) [1]

30.12.2013

Štvrté voľby do orgánov samosprávnych krajov neprekvapili už tradične nízkou účasťou voličov. Boli to deviate voľby v poradí od parlamentných volieb 2006, v ktorých dosiahnutý výsledok oprávňuje Smer vyhlasovať sa za ich víťaza. Trpkú pachuť nielen pre vládnú stranu však prinieslo pre mnohých šokujúce víťazstvo Kotlebu.

Kým v komunálnych voľbách u nás dlhodobo volí približne polovica voličov, regionálne voľby k urnám nikdy neprišli viac než štvrtinu z nich. Najviac – „až“ 26,02% – sa volieb zúčastnilo pri ich premiére v roku 2001, preto tých 20,11% v roku 2013 nie je nečakaných.

Nezáujem občanov potvrdzuje, že osem krajov nie je vhodným modelom pre regionálnu samosprávu. Pre niektorých je to dostatočný dôvod na zrušenie krajov. Podľa takto jednoduchého videnia by bolo potrebné zrušiť i Európsky parlament, voľby do ktorého u nás navštevuje ešte menej voličov. To už ale nepočuť.

Bratislava nie je Slovensko?

Robert Fico sa vyhlásil za víťaza volieb. To iste platí, ak vezmeme do úvahy, že zo 408 volených poslancov získal Smer 161 a k premiérovej strane sa hlási i šesť z ôsmich zvolených predsedov, pričom traja z nich zvíťazili už v prvom kole (Chudík, Blanár a Baška). Ak však porovnáme predošlé a aktuálne regionálne voľby z pohľadu blokov politických strán, nejde napriek nespornému víťazstvu Smeru o nejakú veľkú slávu. Kým po voľbách v roku 2009 mali vtedajšie vládne strany Smer, HZDS a SNS spolu 183 krajských poslancov (v pomere 134 – 40 – 9), v roku 2013 sa početná sila toho bloku zmenšila na 170 (v pomere 162 – 3 – 5). Smer pokračuje v nastúpenom trende integrovania ľavicových a nacionalistických strán a kŕmi sa ich voličským potenciálom sám.

Poslanci Smeru budú mať väčšinu v prešovskom, trenčianskom a banskobystrickom zastupiteľstve. Hlavnou silou bude i v košickom a trnavskom, pričom dá sa očakávať, že väčšinu tam zloží spolu so zástupcami maďarskej menšiny. Víťazstvo v nitrianskom kraji premení Smer na väčšinu s koalíčným KDH a na dohody s nezávislými poslancami sa bude, ako doteraz, spoliehať v Žiline.

V Bratislave sme boli svedkami výprasku Smeru (len 1 poslanec), a podobne i kandidátov Lipšicovej Novej väčšiny, ktorí vo väčšinovom systéme neuspeli. Fico to však nezvládol, a potupu zľahčoval tým, že o hlavnom meste vyhlasoval, že „Bratislava nie je Slovensko.“ Predseda SDKÚ Frešo, krytý širokou a koalíciou (SDKÚ, KDH, Most-Híd, SaS, SMK, OKS a SZ), takmer vyhral už v prvom kole a v tom druhom europoslankyni Flašíkovej-Beňovej nedal šancu. Tej sa však nad očakávania chopil Kotleba v Banskej Bystrici.

Kotlebovo víťazstvo

Podľa europoslancu a doterajšieho predsedu kraja Maňku pred prvým kolom Kotlebovi pomohla TA3. TA3 v očiach tej verejnosti, ktorá ju sleduje, legitimizovala Kotlebu tým, že ho do prezentácie kandidátov pozvala. Svoje maslo

majú ale na hlave i samotní kandidáti, Maňku nevynímajúc, keďže sa z onej relácie neporúčali na protest s tým, že s extrémistom sa porovnávať nebudú.

Za úspech Kotlebu podľa Fica zodpovedá pravica. Kotleba však kandidoval i na post poslanca a v banskobystričskom obvode jasne zvíťazil, pričom porazil i kandidátov Smeru. Fico teda tára. Otázne je, prečo sa sympatizantovi fašizmu a národného socializmu dáva nálepka pravice. Politici, ktorí šliapu po ľudských právach, nemajú nič spoločné s pravicom ani s ľavicou.

V druhom kole sa ukázalo, že demokratické strany nevedia spoločne poslať extrémistu do kúta, a čas medzi prvým a druhým kolom nestačil ani na to, aby sa sústredila pozornosť na príčiny jeho úspechu. Kotlebov tieň nad Slovenskom každými voľbami rastie. Ďalšie „prekvapenie“ môže nastať už vo eurovoľbách, kde sa opäť očakáva nízka účasť voličov a z viacerých krajín EÚ prichádza prognóza vzrastajúcej sily extrémistov.

Keď sa v roku 2001 schvaľoval zákon o krajských voľbách, rávalo sa s jednokolovou voľbou predsedov. Druhé kolo sa do zákona dostalo až na základe návrhu poslanca HZDS Cupera. Dôsledok zavedenia dvojkolovej voľby je paradoxný. Bola síce inštalovaná preto, aby zabránila vyhrať slušnému kandidátovi maďarskej menšiny a spôsobila, že uspel neslušný kandidát väčšinového národa.

Iné etnické karty

Aj Fico sa znovu ukázal ako nacionalista, keď pred druhým kolom v trnavskom kraji, kde v zastupiteľstve pokojne roky spolupracuje SMK so Smerom, úplne zbytočne hral maďarskou kartou. Je otázne, či Ficova výzva „Spojme sa Slováci v slovenských stranách a zvolme Tibora Mikuša“ neprispela k odradeniu časti voličov SMK a Most-Híd od toho, aby išli v druhom kole voliť Maňku a Trebul'u. Ich nižšia podpora v južných okresoch oproti prvému kolu tomu nasvedčuje.

Do svojho štvrtého funkčného obdobia vstupuje okrem Chudíka v Prešove i Belica v Nitre, ktorému cestu neskrížil ani historicky prvý spoločný kandidát slovenských i maďarských strán v kraji. Tieto voľby potvrdili, že Ľudová platforma je mŕtvý koncept, o čom svedčí účasť (nielen) KDH v koalíciách so Smerom. KDH sa čoraz viac správa ako budúci partner Smeru vo vláde.

Pochybná legitimita zvolených poslancov i predsedov krajov bude zväzdať k otázke, čo ďalej s takto nadizajnovanou samosprávou. Platí však, že bez realizácie municipalizácie by zrušenie krajov alebo zavedenie troch veľkých krajov vládou jednej strany znamenalo centralizáciu. Množstvo kandidujúcich i zvolených starostov a primátorov podporuje skôr logické prepojenie oboch samosprávnych úrovní – municipálnej a župnej. K tomu nám však stále chýbajú nielen municipality, ale i župy.

Autor je analytik Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika.

[Článok bol publikovaný v Konzervatívnych listoch 12/2013.](#) [2]

Tagy: [župy](#) [3]

[samosprávne kraje](#) [4]

[regionálne voľby](#) [5]

[komunálna reforma](#) [6]

